

Hals
Arkiv

Huse i Vester Hassing Sogn

Tekst af Klem Thomsen

Redigering og billedvalg af Asbjørn Thomsen

Udgivet december 2023 af Hals Arkiv.

Heden 30, Jægerhytten

Vester Hassing By, matrikel 74c.

Det gamle stuehus til gården, der lå på Kringeltoften (matr. nr. 74), syd for skolen fra 1925. I 1909 var huset ejet af Kren Møll (Kresten Nielsen), der står foran huset med hustruen Signe og deres datter Dorthea. Til højre Kren Mølls svigermor Trine.

Foto:
Hals Arkiv, B14008.

Kringeltoften, matr. nr. 74, også kaldet Kringelhaven er en gammel gård, som lå midt i Vester Hassing By ¹⁾, lige syd for ejendommen Bomode. Sidstnævnte gård lå på det sted, hvor der i årene 1926-1978 blev drevet skole i Vester Hassing .

De første udstykninger fra Kringeltoften fandt sted ”med Indenrigsministeriets Approbation i Skrivelse af [5. oktober 1881]”, hvor der blev udstykket 3 parceller, der blev matrikuleret 74b, 74c og 74d. Såvel den førstnævnte som den sidstnævnte af disse parceller blev frasolgt samme år, hvorimod Ole Christian Nielsen (ejer af Kringeltoften 1870-1898) beholdt parcellen med matr. nr. 74c, sandsynligvis fordi denne parcel var lejet ud for et længere åremål. Så lad os skruetiden tilbage og starte beretningen forfra med dette lejemål.

1859-1870

Den 29. december 1863 underskrives en lejekontrakt, hvormed Peder Rasmussen (ejer af Kringeltoften 1831-1870) udlejer en parcel i 50 år til Jens Thomsen. Lejemålet var dog trådt i kraft allerede den 1. november 1859, jævnfør lejekontrakten der starter således:

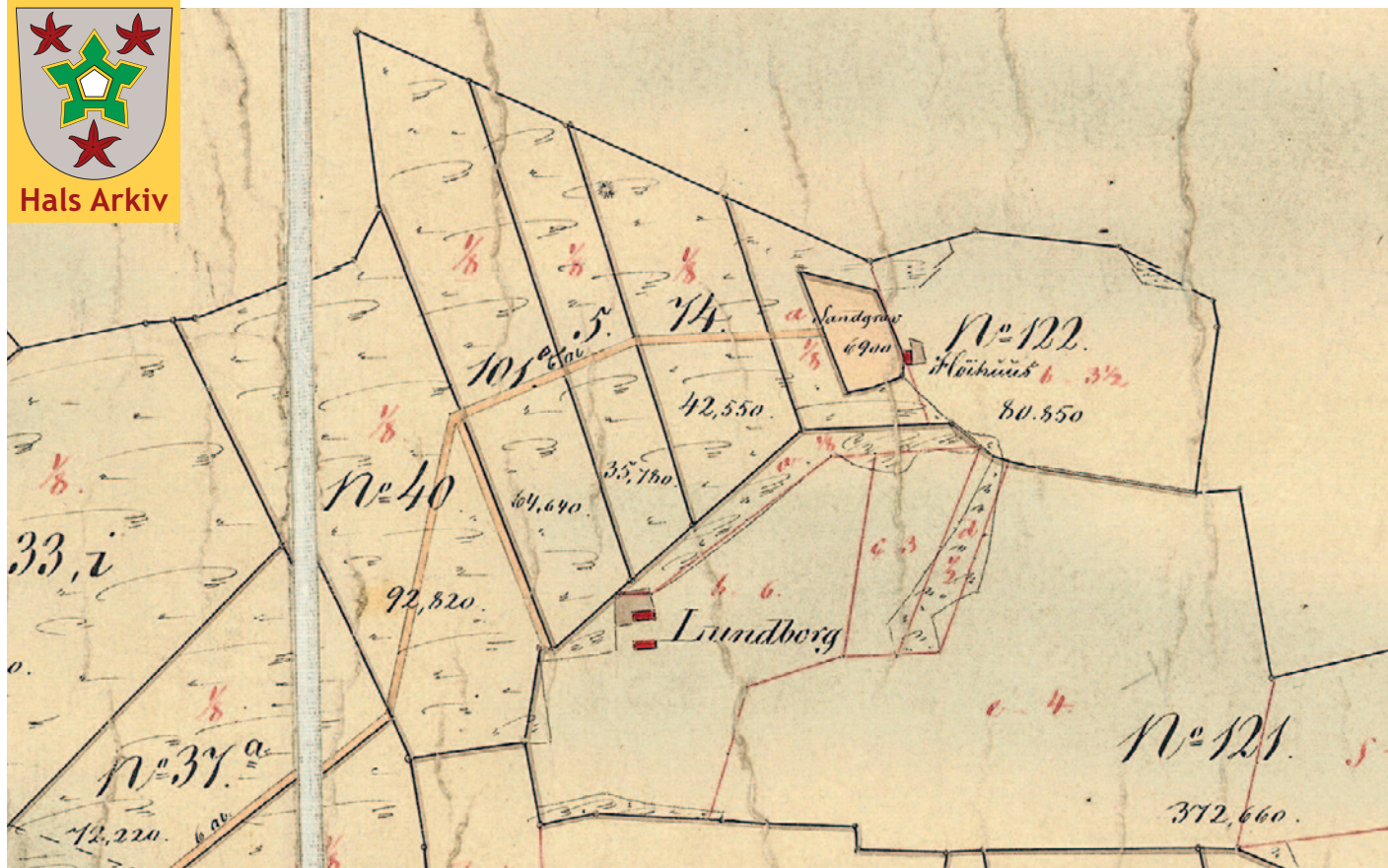
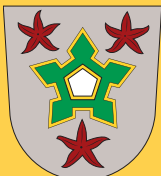
Jeg underskrevne Gaardmand Peder Rasmussen af Vesterhassing bortlejer herved til Jens Thomsen sammesteds den under min ifølge Skjøde af 18 December 1830 tinglæst ²⁾ 7 Januar 1831 tilhørende Gaard i Vesterhassing hørende Hede lod, som er beliggende Nord for Lundborg [Heden 22]. Leje-

1) Kringeltoften - Oplysningen er baseret på ”Værnfelt, Kr.: Bidrag til Kjærr Herreds Historie. Steder og Navne i Vester-Hassing. I: Jyske Samlinger 1937, s. 184”: Kringeltoften, Matr. 74. Hed ogsaa Kringelhaven og var oprindelig 2 Smaasteder, som ved Udskiftningen sammenlagdes. 1656: ”Kringeltoft, Peder Pedersen, skylder 1 Ort - Noch en bollig ibidem, Simon Christensen paabor, skylder 8 Skpr. Rug”. Begge Stederne tilhorte 1688 Jørgen Kruses Broderdøtre, Jomfruene Anne og Birgitte Kruse til Baggsvogn og hørte 1724 under Vraa, senere til Gettrup. 1809 købte Thomas Fanø Gaarden med Hk. 1-7-0-0. Forlængst nedlagt. I ”Jørgensen, Knud: Før og nu, s.107” skriver Knud Jørgensen: Gården ”Kringeltoften” har ligget omtrent, hvor Tårnvej 4 ligger i dag.

2) Tinglæst - I dag bliver et skøde udfærdiget af en advokat, underskrevet ved denne og senere tinglyst i retten.

Dengang, hvor folk ikke nødvendigvis kunne læse og skrive, blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet. Et dokument var før Tinglysningsloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i retten i et offentligt retsmøde.

Matrikelkortene for Vester Hassing 1858-1869 og 1869-1899 viser Matr. Nr. 74 som en matrikel, mens det på det senere matrikelkort 1899-1961 er vist som to matrikler, Matr. Nr. 74i nord for vejen til den fælles sandgrav og Matr. Nr. 74c syd for vejen.

maalet, som er gjældende i 50 skriver Halvtredsindstve paa hinanden følgende Aar fra 1 November 1859 at regne, er i øvrigt indgaaet paa følgende Betingelser:

1. Hedelodden, som Lejeren allerede har taget i Besiddelse, har han Ret til i Lejetiden at benytte paa hvad Maade han bedst ved, vil og kan, ligesom ogsaa til at fremleje samme.

2. I lejeafgift er én Gang for alle erlagt 46 Rdl Rm, skriver Fyrretyve og Sex Rigsdaler Rigsmønt, men Lejeren skal desuden aarligt inden hvert aars Sk Hansdag levere mig et Læs Lyng, som han skal slaee paa egen Bekostning, men som af mig modtages og afhentes paa Ejendommen. Denne Præstation anslaees herved til 1 Rdl aarligt.

3. Skatter og Afgifter af Hedelodden udredes af mig hvorimod Lejeren selvfølgelig betaler de ham og hans Families paa hvilende personlige Skatter og Byrder.

Denne lejekontrakt vedrører nuværende matrikel 74c, ejendommen på Heden 30, og formentlig også nuværende matrikel 74i, som er en del af Aslund Plantage beliggende umiddel-

bart nord for ejendommen Heden 30.

Samme dato, altså den 29. december 1863, bliver underskrevet endnu en lejekontrakt med Jens Thomsen som lejer, og med såvel samme startdato og samme løbetid. Det drejer sig om en hedelod af matr. nr. 5 i Vester Hassing, kaldet Agdrupstedet, og også denne hedelod benævnes som liggende nord for Lundborg. Her bliver i lejeafgift betalt et engangsbeløb på 46 rigsdaler rigsmønt, og den årlige lejeafgift er 1 rigsdaler rigsmønt. Desuden er der indført i lejekontrakten, at "Den paa Hedelodden værende af Lejeren opførte Bygning har Leieren Ret til at nedbryde". Ejeren af den udlejede parcel er Thomas Bertel Nielsen. Formentlig vedrører denne lejekontrakt nuværende matrikel 5b, som i dag er en del af ejendommen Heden 25.

Der er ved folketællingen i 1860 nu ikke fundet nogen Jens Thomsen boende på Vester Hassing Hede. Men det er formentlig samme Jens Thomsen, der i 1865 køber parcellen med matr. nr. 33i, nutidens Heden 15, som han efterfølgende bebygger. Han låner nemlig sam-

me år 800 rigsdaler rigsmønt af gårdmand Christen Nielsen "i Vesterskindbjerg", dels med pant i matr. nr. 33i og dels med pant i "et af mig paa en leiet Ejendom paa Vesterhassing Hede opført Huus".

1870-1876

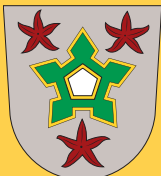
I 1870 sælger Jens Thomsen ejendommen på Heden 15, matr. nr. 33i, til Christen Nielsen i Vester Skindbjerg, som han tidligere havde lånt penge af. I forbindelse med dette salg overdrages også lejeretten på de to parceller, fra henholdsvis matrikel 74 og matrikel 5, til køberen Christen Nielsen. Der står intet om et hus på de lejede parceller, så måske har Jens Thomsen benyttet sig af retten til at nedbryde huset på matr. nr. 5 og flyttet dette til matr. nr. 33i (Heden 15); ved dette salg angives nemlig, at Jens Thomsen har bebygget den solgte matrikel.

1876-1907

I januar 1876 overdrager husmanden Christen Nielsen af Vester Hassing Hede via en lejekontrakt lejeretten på de to parceller til Jens Christian Larsen af Øster Hassing. Måske for-

Fortsættes næste side

Anders Hansen "Fuxlund" og husbestyrerinde Anne Christine Friskberg fotograferet omkring 1921 udenfor huset på Heden 30 (se note 6). Anders Hansen (1849-1929) boede til leje på i huset fra 1876 og til sin død i 1929. Efter hustruens (Beate Sofie Svendsdatters) død fik Anders Hansen imellem 1916 og 1921 husholdersken Anne Christine Friskberg i huset; hun var født 1860 i Hals og var enke efter Kristen Thomsen i Ulsted.

Foto:
Hals Arkiv, B19274.

trød lejerer, for denne lejekontrakt bliver afløst senere samme år, hvorefter Christen Nielsen udlejer til anden side.

Den 23. juni 1876 underskrives endnu en lejekontrakt, som starter således:

Undertegnede Husmand Christen Nielsen af Westerhassing Hede bortleier herved til Anders Hansen forhen af Westerhassing de mig ifølge Contract af 12 August 1869 tilhørende Leieret ... til 2 Hedelodder [som via lejekontrakter er] tinglæst 22 Januar 1864 af Gaardeieren Peder Rasmussen i Westerhassing og Thomas Bertel Nielsen sammesteds [og via disse lejekontrakter er] overdragne til Jens Thomsen tillige med de paa denne Lod staaende Bygninger [i] 50 Aar fra 1 Novbr 1859.

Formentlig har udlejerer Christen Nielsen bebygget den udlejede parcel fra matrikel 74 forinden lejemalet. Dels fremgår det af de senere skøder, at der da er et hus på matrikel 74c, men ikke på matrikel 5b, og dels angives huset på matr. nr. 74c ifølge de offentlige re-

gistre at være blevet bygget i 1880; selv om disse oplysninger tit er usikre for ældre huse, kan de dog bruges som en rettesnor. Desuden er lejerer Anders Hansen den første, der bevislig bebor stedet. Efter udlejerer Christen Niensens død sælger hans enke hans ejendom, og det fremgår af skødet ved dette salg, at den årlige afgift af hver af de to udlejede lodder nu er konverteret til "2 kr. af hver Lod", og at "Ejendomsretten til den paa det Leiede opførte Bygning overgaar på Kjøberen", så ejendomsretten til huset ligger nu ved ejeren af stedet.

Lejerer Anders Hansen blev født i 1849, som søn af ugifte Karen Marie Poulsdatter og enkemand Hans Andersen i Fuxlund³⁾. Herefter flyttede mor og søn ind på Fuxlund, hvor de boede ved folketællingen i 1850, og i 1853 giftede den 60-årige enkemand Hans Andersen sig med den 32-årige Karen Marie Poulsdatter, og efter hans død overtog hun fæstet af Fuxlund⁴⁾. I 1874 blev ungkarlen Anders Hansen gift i Vester

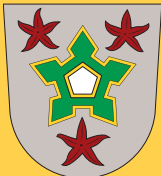
Hassing kirke med pigen Beate Sofie Svendsdatter, født 1840 i Halland i Sverige.

Ægteparret Anders Hansen og Beate Sofie Svendsdatter flytter nu ind i den lejede bolig på Heden 30, hvor de får seks børn: sønnen Anders Severin i 1878, sønnen Hans i 1879 (dør 1880), datteren Karen Marie i 1880 (dør 1881), sønnen Johan Peter i 1881, datteren Karen Marie i 1884 (dør 1893) og datteren Inger Kristine i 1893. Ved en enkelt af disse fødsler angives faderen at være lejer, og ved de øvrige at være husmand.

3) Fuxlund er en udstykning fra gården Striben. Der kan læses om denne ejendom i artiklen "Værnfelt, Kr.: Striben. I: Fra Himmerland og Kjær Herred 1952, siderne 221-230". Ejendommen er i dag nedlagt og jorden er inddraget under Stribens jorder.

4) Fæste er en livsvarig, og tit arvelig, forpagtning af jord, som der betales fæsteafgift for. Der blev ved fæstet udstedt et fæstebrev, som var den skriftlige kontrakt mellem ejeren og fæsteren. Fæsteren måtte betale en pengeydelse, indfæstning, ved fæstetiltrædelsen.

Ejendommen på Heden 30, er fotograferet mellem 1948 og 1952.

Foto: Aalborg Luftfoto, Det kgl. Bibliotek.

Ved folketællingen i 1880 bor ægteparret Anders Hansen og Beate Sofie Svendsdatter i huset på Vester Hassing Hede med den ældste søn. Husfaderen angives at være "Huusfæster", men han er nu lejer. Ved folketællingen i 1890 bor ægteparret i huset med fire børn. Husfaderen angives at være "Arbejdsmand", så landbruget giver ikke nok udkomme til, at familien kan leve af det. Ved folketællingen i 1901 bor ægteparret i huset med barnebarnet Hans Marinus Andersen, hvis fader er sønnen Anders Severin Andersen. Anders Hansen angives at være "Grusharper"⁵⁾. De samme tre personer bor i huset ved folketællingen i 1906. Ved denne folketælling kaldes huset for "Foxlonhuset", så husmanden Anders Hansen må have taget Fuxlund-navnet med fra den ejendom, hvor han er vokset op⁶⁾ - men ellers nævnes ingen navne på huset i kilderne. Først i nyere nyere tid kaldes det "Jægerhytten".

Han angives i folketællingen i øvrigt at være "midlertidig

nærværende", med nabosognet Horsens som det egentlige opholdssted.

1907-1929

De 50 år fra de to lejemåls ikrafttrædelse i 1859 nærmer sig, hvorfor Anders Hansen i 1907 vælger at indgå et nyt lejemål, ved en lejekontrakt der starter således:

Underskrevne Proprietær Chr. Pedersen, V. Nejsig, og Garvermester C. Klitgaard, Nørresundby, [ejerne af Kringeltoften 1906-1939] bortlejer herved til Anders Hansen /Fuxlund/ den os tilhørende Hedelod M.N. 74c Vesterhassing, hvilken Lod han allerede har i Besiddelse. Lejemaalet vedværer uopsigeligt i 25 Aar fra 1' Maj d.A. at regne, dog ophører det i alle Tilfælde, saasnart Lejeren og hans nuværende Hustru begge ere døde.

Den paa Lodden værende Bygning er Lejerens, saa naar Lejemaalet ophører er den Ejerens, dog skal Lejeren og hans Hustru have Lov til at bo i Huset, saalænge nogen af dem

lever, og vi, Pedersen og Klitgaard, bliver saaledes ikke Ejere af Huset med Tilbehør før baade Lejeren og hans Hustru er død.

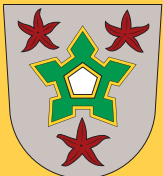
I Lejeafgift betaler Lejeren aarlig 15 Kr., der erlægges med Halvdelen 7 Kr. 50 Øre, hvert Aars 1' Maj og 1' November stedse forud og første Gang den 1' November 1909.

Foruden denne Lejeafgift skal Lejeren udrede alle af Lodden gaaende Skatter og Af-

5) Grusharper er ifølge ordnet.dk en person, der harper grus, dvs. en vejarbejder.

6) Fuxlund - I "Jørgensen, Knud: En mosaik om Vester Hassing. s.10" skriver Knud Jørgensen om "Fuxlund", men disse oplysninger er fejlagtige, se om Fuxlund i note 3. Han nævner også, at huset er blevet kaldt Hørhuset, hvad der heller ikke er korrekt. Hørhuset eller Dalsgaardshøj er et hus, som lå ved gravhøjen Dalsgaardshøj, og som formentlig blev revet ned i det sidste årti af 1800-tallet. Billedet i Knud Jørgens bog er derimod taget ved ejendommen på Heden 30, hvor "Fukslo" Anders boede fra omkring 1876 til han døde i 1929.

Jægerhytten på Heden 30 fotograferet fra havesiden i 2022.

Foto:
Klem Thomsen,
Hals Arkiv, B19275.

gifter i Lejetiden. Lodden maa Lejeren i Lejemaalstiden bruge som han bedst ved, vil og kan, dog ikke til Upligt.

Der indgås ikke ny lejeaftale på matr. nr. 5b, hvorefter lejen af denne udgår i 1909. Denne parcel - uden hus - sælges efterfølgende i 1912, hvor den bliver en del af ejendommen Heden 25. Endvidere må matr. nr. 74i være blevet frastykket matr. nr. 74c, for førstnævnte matrikel sælges i 1920 til "V. & Ø. Hassing Kommune". Efter denne frastykning har matr. nr. 74c et hartkorn ⁷⁾ på ½ album.

Ved folketællingen i 1911 bor ægteparret Anders Hansen og Beate Sofie Svendsdatter i huset på Vester Hassing Hede med barnebarnet Hans Marinus Andersen, de samme personer som i 1906. Beate Sofie Svendsdatter dør den 2. oktober 1913 på Vester Hassing Hede, 73 år gammel. Ved folketællingen i 1916 bor enkemanden Anders Hansen alene i huset. Han angives at få alderdomsunderstøttelse, og hans arbejdsevne angives at være nedsat på grund

af "Venstre Haand".

Ved folketællingen i 1921 har Anders Hansen fået en husbestyrerinde, nemlig Anne Christine Friskberg (født 1860 i Hals), som er enke efter husmand Kristen Thomsen i Ulsted. De samme to personer bor i huset ved folketællingen i 1935 og begge angives at få "Alderdomsunderstøttelse". Anders Hansen dør den 8. oktober 1929 på Vester Hassing Hede, 80 år gammel.

1929-1939

Ved folketællingen den 5. november 1930 finder vi den forhenværende husbestyrerinde Anne Christine Friskberg på Vester Hassing Hede med hendes søn Søren Kristian Thomsen. Som optalt mellem huset på Heden 25 og en parcel af Vester Aslund kan der kun være tale om huset på Heden 30.

Hvorvidt huset på Heden 30 har været beboet mellem 1930 og 1940 vides ikke, men ved folketællingen i 1940 er der ingen beboere at finde i huset, selv om dette bliver solgt i 1939.

Som angivet ovenfor ejer "Proprietær Chr. Pedersen, V. Nejsig, og Garvermester C. Klitgaard, Nørresundby" i fællesskab stedet Kringeltoften i perioden 1906-1939. C. Klitgaard dør i 1939, hvorefter hans arvinger sælger hans halvpart til Chr. Pedersen, som hermed bliver ene-ejer. Denne handel tinglyses den 20. juli 1939

7) Hartkorn betyder egentlig "hårdt korn", altså brødkorn, men tidligere var *tønde hartkorn* en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). I den lange periode, hvor al betaling foregik som byttemandel med konkrete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller *hartkorn*. Hartkorn målt i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album.

Hartkorn blev brugt som skattegrundlag på landbrugsjord frem til 1903, hvor man vedtog en ny skattelovgivning, men alligevel vedbliver man mange år derefter med at angive hartkorn som udtryk for jordens bonitet (produktionsevne).

Heden 30 fotograferet før branden i 1985. Billedet er fra kommunal sag, hvor der ansøges om tilladelse til genopførelse.
Privat foto.

1939

Ved skøde, tinglyst 20. juli 1939, sælger Chr. Pedersen stedet på Heden 30 - matr. nr. 74c - til "Købmand Carl Theodor Eriksen". Først nu bliver stedet på Heden 30 en selvstændig enhed, efter at have været udlejet 1859-1929 (og måske også senere) og efter at have haft beboelse siden slutningen af 1870'erne.

Få måneder forinden købet af Heden 30 havde købmand Eriksen købt købmandsforretningen på Springvandspladsen 10 i Vester Hassing, som han drev frem til 1972⁸⁾. Så det kan undre, hvad han ville med stedet på Vester Hassing Hede.

1944

Ved skøde, tinglyst 18. februar 1944, overtager Ejnar Nielsen ejendommen på Heden 30.

Den 19. oktober 1945 fødes Anni Elise Nielsen, som datter af "Arbejdsmand Ejner Peter Nielsen f. 10. April 1911 og Hustru Bertine Rasmussen født 3. Februar 1916. V. Hassing Hede".

1958

Ved skøde, tinglyst 12. marts 1958, overtager Hans Karl de Rosche stedet.

Den 6. september fødes Pia Kleis de Rosche på Hals sygehus, som datter af "Arbejdsmand Hans Karl Derosche og hustru Tove Kleis Jensen - af V. Hassing Hede og Sogn".

1963

Ved skøde, tinglyst 10. juli 1963, køber S. E. Glahn stedet.

1971

Ved skøde, tinglyst 4. februar 1971, køber Preben Forup og Egon Larsson huset i fællesskab.

1985

Efter Preben Forups død får Maud Olga Margrethe Forup adkomsten⁹⁾ til hans anpart ved fremvisning af skifteretsattest i tinglysningsretten, hvad der tinglyses den 2. oktober 1985. Samme dag tinglæses salget af denne anpart til Egon Larsson, som herefter bliver enejer.

I forbindelse med et tyveri i 1985 bliver det sat ild i huset,

hvorefter en del nedbrænder og efterfølgende bliver genopbygget. Det er formentlig i forbindelse med genopbygningen at huset får sit nuværende navn "Jægerhytten". Egon Larsson dør i november 1998.

2005

Efter Egon Larssons død får hans hustru Karen Ørbæk adkomsten til stedet Heden 30, tinglyst den 22. september 2005. Samme dag tinglyses salget til Lene Mai-britt Sejberg, datter af den forrige ejer Egon Larsson.

Ejendommen består i dag [juli 2022] af matr. nr. 74c med et jordtilliggende på 5.233 m².

8) Købmand Eriksen - i "Jørgensen, Knud: En mosaik om Vester Hassing. s.31" skriver Knud Jørgensen om Købmand Carl Th. Eriksen.

9) Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en rettighed til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst, fx et skøde på en fast ejendom, kaldes et adkomstdokument. Det kan også være en skifteretsattest.

Jægerhytten på Heden 30 er her fotograferet 2022.

Foto:
Klem Thomsen,
Hals Arkiv, B19276.

Upubliceret kildemateriale Rigsarkivet

Arkivalieronline (https://ddd.dda.dk/soeg_person.asp):
Kirkebøger fra Vester Hassing sogn i Aalborg Amt

Arkivalieronline
(<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/geo/geo-collection/7>):
Folketællinger fra Vester Hassing sogn i Aalborg Amt

Arkivalieronline
(<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/geo/geo-collection/5>):
Realregistre, skøde- og panteprotokoller fra Vester Hassing sogn (amt: "Aalborg" og arkiv "Kær Herredsfoged"):

Litteratur

Jørgensen, Knud:
En mosaik om Vester Hassing. 1999.

Jørgensen, Knud:
Før og nu. En billedvandring gennem Vester Hassing. 2003.

Værnfelt, Kr.:
Bidrag til Kjær Herreds Historie. Steder og Navne i Vester-Hassing.
I: *Jyske Samlinger 1937*, s. 164-199.